

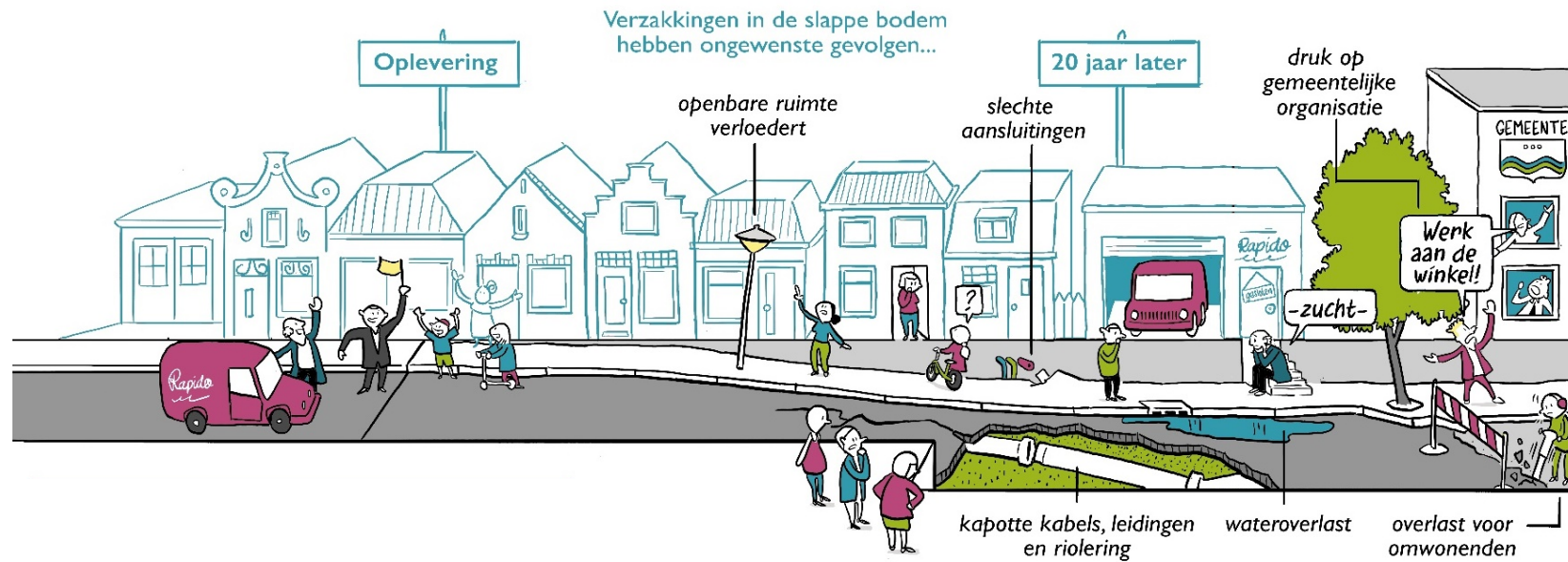
Juridische uitdagingen voor de aanpak van de stedelijke bodemdalingsopgave

Martijn van Gils (Universiteit Utrecht)

WP4.3 Legal aspects of soil subsidence: responsibilities and liability

De bodemdalingsopgave in bestaand stedelijk gebied

Bron: Nationaal kennisprogramma bodemdaling, Webinar levenscycluskostenanalyse 8 oktober 2020

Opzet van het onderzoek

Hoofdvraag:

Hoe kan het omgevingsrecht bijdragen aan een doeltreffende, gebieds- en toekomstgerichte aanpak van de bodemdalingsopgave?

- ***Doeltreffend***: formuleren van een duidelijke (concrete) beleidsdoelstelling en het implementeren daarvan met geschikte maatregelen (en voldoende toezicht en handhaving)
- ***Gebiedsgericht***: beleid is toegespitst op of laat ruimte voor differentiatie tussen gebieden (wijken)
- ***Toekomstgericht***: gericht op de nadelige gevolgen die zich nu én in de toekomst voordoen

Centraal in het onderzoek staat **de uitoefening van omgevingsrechtelijke taken en bevoegdheden** door overheden door middel van feitelijke, financiële, juridische en beleidsinstrumenten

De verantwoordelijkheden van overheden voor (de aanpak van) bodemdaling in het stedelijk gebied

Rijk	Provincie	Gemeente	Waterschap
Algemeen			
Zorg voor de fysieke leefomgeving (art. 21 Grondwet) met inachtneming van subsidiariteit	Zorg voor de fysieke leefomgeving (art. 21 Grondwet) met inachtneming van subsidiariteit	Zorg voor de fysieke leefomgeving (art. 21 Grondwet)	
Waterbeheer			Functioneel bestuur voor waterbeheer (art. 1(1) en 1(2) Waterschapswet)
		<ul style="list-style-type: none"> Doelmatige inzameling van afvloeiend hemelwater (art. 3.5 Waterwet) Voorkomen van hinder door afvloeiend hemelwater vanaf openbare ruimte (5:37-5:39 BW) 	Doelstellingen voor waterbeheer (art. 5.2 Waterwet): <ul style="list-style-type: none"> Vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen: peilbeheer geschikt voor bebouwd gebied Voorkomen of beperken van wateroverlast
		<ul style="list-style-type: none"> Voorkomen of beperken van nadelige gevolgen van te hoge of lage grondwaterstand, door treffen van maatregelen in de openbare ruimte (art. 3.6 Waterwet) Geen algemene verplichting om grondwaterpeil beheersbaar te houden en schade voor particulieren te voorkomen (6:162 BW) 	Schade door wateroverlast als gevolg van peilbeheer (6:162 BW), waterschap niet snel aansprakelijk
Beheer van infrastructuur (wegen en riolering)			
		Inzameling en transport van stedelijk afvalwater (riolering) (art. 10.33 en 10.44 Wet Milieubeheer)	
		Voorkomen van (drainage)schade door gebrekkige riolering (6:174 BW)	
Beheer van Rijkswegen (art. 15 Wegenwet en 6:174 BW)	Beheer van provinciale wegen (art. 15 Wegenwet en 6:174 BW)	Beheer van openbare wegen (art. 15 en 16 Wegenwet en 6:174 BW)	Beheer van wegen in beheer bij het waterschap (art. 15 en 17 Wegenwet en 6:174 BW)

Waterbeheermaatregelen voor de aanpak van bodemdaling in het stedelijk gebied

Maatregelen	Verantwoordelijkheden
Peilverlaging (Kaderplan bodemdaling binnenstad Gouda)	
<i>Beleid</i>	
Strategisch beleid in omgevingsvisie	Gemeente (evt. Rijk of provincie)
Operationeel beleid in:	
<ul style="list-style-type: none"> Gemeentelijk plan voor afstemming met gemeentelijke maatregelen (aanleg drainagesystemen, vervanging riolering, etc.) 	Gemeente (bijv. Kaderplan bodemdaling binnenstad Gouda)
<ul style="list-style-type: none"> Nota peilbeheer (algemeen beleid over peilverlaging) 	Waterschap
<ul style="list-style-type: none"> Watergebiedsplan (ter voorbereiding peilverlaging) 	Waterschap
<i>Juridische instrumenten</i>	
Wijziging van het peilbesluit (art. 5.2 Waterwet): 'peilaanpassing' of 'peilwijziging'?	Waterschap
Intrekking van vergunning voor peilafwijkvergunning voor bovenbemaling (hoogwatervoorziening)	Waterschap
<i>Feitelijk handelen</i>	
Peilverlaging en handhaving van het verlaagde waterpeil (evt. aanleg van stuwen, gemalen etc.)	Waterschap

Ruimtelijke maatregelen voor de aanpak van bodemdaling in het stedelijk gebied

Maatregelen		Verantwoordelijkheden
Ophogen en herstel van stedelijke infrastructuur	Herstel van funderingen	
<i>Juridische verplichtingen</i>	<i>Juridische verplichtingen</i>	
Beheer van (gemeentelijke) wegen en riolering		Gemeente
<i>Beleid</i>	<i>Beleid</i>	
Strategisch beleid in omgevingsvisie	Strategisch beleid in omgevingsvisie	Gemeente (evt. Rijk of provincie)
Operationeel beleid in gemeentelijk plan	Operationeel beleid in gemeentelijk plan	Gemeente (bijv. Kaderplan bodemdaling binnenstad Gouda)
<i>Juridische instrumenten</i>	<i>Juridische instrumenten</i>	
Omgevingsvergunning voor uitvoeren van werken en werkzaamheden of afwijken van het bestemmingsplan		Aanvrager: gemeente (evt. provincie) Bevoegd gezag: gemeente (evt. provincie of Rijk)
	Omgevingsvergunning voor bouw- of sloopactiviteit	Aanvrager: eigenaar (private partijen en overheden) Bevoegd gezag: gemeente
<i>Feitelijk handelen</i>	<i>Feitelijk handelen</i>	
Ophogen en herstel van infrastructuur		Gemeente
	Herstel van funderingen	Eigenaar (private partijen en overheden)

Conclusie

In het bestaande stedelijk gebied is de aanpak van bodemdaling ingewikkeld: het handelingsperspectief is beperkt en erg gebiedsspecifiek

De huiseigenaar is in beginsel verantwoordelijk voor het voorkomen van funderingsschade en schade door wateroverlast

Een doeltreffende aanpak vergt afstemming van de uitoefening van taken en bevoegdheden van verschillende overheden, met name het waterschap en de gemeente, waarbij de belangen van huiseigenaren zorgvuldig moeten worden meegewogen

